

AEQUITAS

INTERNETOVÝ ČTVRTLETNÍK NEJVYŠŠÍHO SOUDU

„Sluší se poděkovat Nejvyššímu soudu za to, jak dlouhodobě podporuje Evropskou asociaci soudců pracovních soudů EALCJ“

Lubomír Ptáček, prezident EALCJ

Nejvyšší soud a poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím

„Pokračuji v práci, která mě naplňuje a baví“

JUDr. Helena Myšková

„Nabídka stát se soudcem Nejvyššího soudu mě překvapila, svoji kariéru jsem si představoval spíše v soustavě státního zastupitelství“

JUDr. Radek Doležel

Působení soudců Nejvyššího soudu v Kárné komoře NKÚ

ÚVODNÍ SLOVO

vedoucího redaktora

Mám to potěšení čtenářům AEQUITAS oznámit, pokud tuto informaci ještě nezaznamenali, že další ze soudců Nejvyššího soudu se významně prosadil na mezinárodní úrovni. Předseda senátu občanskoprávního a obchodního kolegia JUDr. Lubomír Ptáček, Ph.D., byl zvolen prezidentem Evropské asociace soudců pracovních soudů. A radost mám také z toho, že našemu čtvrtletníku poskytl, i když to bylo poměrně narychlo, Lubomír Ptáček rozhovor, ve kterém informuje o činnosti této asociace, pokouší se nastínit, co jej v nové funkci čeká.

Lubomír Ptáček je prvním soudcem, se kterým v elektronickém čtvrtletníku Nejvyššího soudu AEQUITAS publikujeme rozhovor už podruhé. Přibližně před dvěma lety jsme se poprvé věnovali spíše jeho působení v tzv. Haagské síti styčných soudců, vybudované na základech Haagské úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí. Jako autor článku jsem měl tehdy trochu výčitky, zda činnost Lubomíra Ptáčka v oblasti pracovně právních vztahů a sporů nebyla v článku poněkud neprávem upozaděna. No a nyní jsem dostal šanci na nápravu.

I tentokrát máme tu čest na stránkách AEQUITAS veřejnosti blíže představit další nové soudce Nejvyššího soudu. Mezi nimi také dva, dnes už bývalé, státní zástupce. Když se přibližně před dvěma lety začaly v médiích objevovat první spekulace a tipy, kdo by měl v souvislosti s deklarovanou snahou Nejvyššího soudu posílit jeho soudce z řad jiných právnických profesí nebo respektovaných akademiků, uspořádali novináři doslova hon na vedení Nejvyššího soudu, vedení kolegií i na mě jako tiskového mluvčího, aby konkrétní jména získali. Když se poté některá jména v článcích a reportážích objevila, upřímně řečeno, překvapila i nás. A polemizovalo se o nich. Na druhou stranu, JUDr. Radek Doležel a JUDr. Petr Škvain, Ph.D., které poté, co absolvovali proces vedoucí k jmenování soudcem, v polovině dubna letošního roku prezident Miloš Zeman na Pražském hradě jmenoval, žádné polemiky, a tím i pochybnosti, v nikom nevyvolali. To je jistě dobré znamení. Soudce Radka Doležela si na stránkách aktuálního čísla AEQUITAS představíme trochu podrobněji, soudce Petr Škvain se rozhodl poněkud více si chránit soukromí, avšak jeho fotografii i krátký profesní životopis rovněž zveřejňujeme.

Nejen noví soudci, soudci působící v mezinárodních institucích anebo zástupci vedení Nejvyššího soudu, jsou vhodnými objekty pro rozhovory. Náměť, koho a proč vyzpovídat, je spousta.

Až se přiznám, že mám někdy obavu, abychom neměli v AEQUITAS přerozhovorováno. Proto jsem se odhodlal, a chystal jsem se na to přibližně už dva roky, že zpracuji článek a na stránkách našeho čtvrtletníku zveřejním statistické údaje a některé zajímavé případy z agendy, kterou mám jako mluvčí Nejvyššího soudu a vedoucí oddělení styku s veřejností také na starosti, tj. poskytování informací na základě žádostí podle informačního zákona č. 106/1999 Sb. Agenda, žoviálně nazývaná „sto šestka“, se na soudech neustále rozrůstá. I Nejvyšší soud před rokem a půl kvůli tomuto nárůstu nově došlých, a často obsáhlých, žádostí získal přiděleno z Ministerstva spravedlnosti jedno pracovní tabulkové místo navíc, konkrétně místo poradce pro otázky zákona č. 106/1999 Sb., aby se v krátkých zákonných lhůtách dařilo požadavky pisatelů vyřizovat. Jak popisuji v článku, opravdu to s kolegou, který na místě poradce pracuje, nemáme vždy jednoduché. Na druhou stranu, vyhledávání odpovědí k zaslaným otázkám s sebou přináší i pro nás řadu zajímavého poučení. Žádosti míří do širokého spektra působnosti Nejvyššího soudu, od rozhodovací činnosti soudců, přes dotazy na práci asistentů soudců, poradců a dalších zaměstnanců, včetně justiční stráže, IT techniků, až po lidi zodpovědné za údržbu a úklid budovy. Musím přiznat, že díky tomu jsem mohl Nejvyšší soud a jeho každodenní chod poznat do dříve netušených detailů. A proto mám „sto šestku“ vlastně rád.

Mgr. Petr Tomíček, vedoucí redaktor AEQUITAS

Foto na titulní straně: Masarykova univerzita v Brně udělila při slavnostním setkání u příležitosti 100. výročí svého založení bronzové medaile stovce svých význačných absolventů. Mezi oceněnými byli 15. června 2019 JUDr. Roman Fiala, místopředseda Nejvyššího soudu, JUDr. František Púry, Ph.D., předseda trestního kolegia, JUDr. Jiří Spáčil, CSc., předseda senátu občanskoprávního a obchodního kolegia a JUDr. Iva Brožová, předsedkyně Nejvyššího soudu v letech 2002 až 2015 (foto: archiv tiskového odboru Masarykovy univerzity)

ROZHOVOR LUBOMÍR PTÁČEK

„Je třeba se setkávat, diskutovat s ostatními soudci na mezinárodní úrovni, protože ve škole Vás nenaučí porozumět odlišnému, respektive zažitému, způsobu uvažování v různých částech Evropy, sotva se to dozvíte v soudní síni“

Prezident Evropské asociace soudců pracovních soudů JUDr. Lubomír Ptáček, Ph.D.

KRÁTKÉ SEZNÁMENÍ

JUDr. Lubomír Ptáček, Ph.D., působil od roku 1999 jako soudce Okresního soudu v Liberci, v roce 2001 se stal soudcem a později i předsedou senátu Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka Liberec. Soudcem Nejvyššího soudu je od roku 2011. Je předsedou senátu občanskoprávního a obchodního kolegia, styčným soudcem tzv. Haagské sítě styčných soudců, vybudované na základech Haagské úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí. Od roku 2014 je členem Evropské asociace soudců pracovních soudů (EALCJ), v červnu 2019 v Dublinu si jej EALCJ zvolila za svého prezidenta.

Na začátku června jste byl zvolen prezidentem Evropské asociace soudců pracovních soudů (European Association of Labour Court Judges), jaké pravomoci, popř. povinnosti, jsou s touto funkcí spojeny?

EALCJ je nezávislým tělesem podporujícím rozvoj informací a kontaktů v oblasti pracovního práva a justiční praxe. Členem mohou být jen soudci specializovaných pracovních soudů nebo soudci nejvyšších soudů se specializací v oblasti pracovního práva, a to ze všech členských států Evropské unie a Evropského hospodářského prostoru. Dlouhodobým členem asociace je například i nynější předseda Nejvyššího soudu Itálie Giovanni Mammine. Nedávno byla charta asociace změněna s ohledem

na brexit tak, že členové asociace mohou kromě výše uvedených států pocházet i z bývalých členských zemí Evropské unie.

V čele výkonných orgánů asociace stojí prezident volený na období jednoho roku, další členové, jako generální sekretář, convenor a pokladník, jsou voleni na období tří let. Hlavním úkolem prezidenta je zastupovat asociaci navenek a uvnitř asociace je již jeho působnost samozřejmě širší. Jde především o organizaci a řízení každoroční třídenní konference, která je hlavní platformou k plnění cílů asociace a bezpochyby přibudou i další povinnosti, jejichž množství zatím nedohlédnu. Příští konference bude dvacátá pátá v pořadí, půjde tak o významnou výroční konferenci, která se uskuteční ve dnech 4. až 6. června 2020 v Londýně, tedy v zemi, kde asociace vznikla.

Jak se konkrétně vybírá nový prezident EALCJ? Hlasuje se o něm? Jedná se o tajnou volbu? Jakou jste měl mezi jednotlivými členy asociace podporu?

Volba prezidenta je závěrečným bodem programu výroční schůze asociace. Volba je přímá, hlasuje se tedy veřejně k navrženému kandidátovi. Prezident má zpravidla jednomyslnou podporu a ani letos tomu nebylo jinak.

Jste historicky prvním českým prezidentem EALCJ? Před Vámi v této instituci působil za Českou republiku, ovšem jako řadový člen, bývalý předseda senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu JUDr. Zdeněk Novotný, je tomu tak?

Je tomu skutečně tak. Pomyslnou štafetu jsem přebíral od JUDr. Zdeňka Novotného před 5 lety a je pravda, že jeho dosavadní práce mi adaptaci v novém prostředí mezinárodní asociace značně usnadnila. Na tomto místě se ovšem sluší poděkovat i Nejvyššímu soudu, že dlouhodobě asociaci podporuje, byť obecně vzdělávání a sdílení zkušeností je činností nikoliv exaktně změřitelnou a závaznou, ale každý kdo tuto zkušenost má, ví, že zcela nenahraditelnou.

Proč je třeba pracovní právo konzultovat na mezinárodní úrovni, pravidelně se setkávat a vyměňovat si zkušenosti?

Je to dáno povahou pracovního práva. Jako každá agenda, kde dochází k intenzivnímu pohybu osob, zboží a služeb, vyžaduje i pracovní právo určitý stupeň mezinárodní propojení. Předmětem pracovního práva nejsou přitom jen vztahy soukromoprávní (typicky u individuálního pracovního práva) ale i vztahy mající povahu správní, typicky právní úprava zaměstnanosti. Někdy se proto v oblasti pracovního práva můžeme setkat i s označením sociální právo, které integruje pracovní právo a právo sociálního zabezpečení. V pracovním právu více než kde

jinde vystupuje rovněž řada „hráčů“, kteří přímo či nepřímo, dříve či později, ovlivňují podobu národního práva. Jmenujme např. OSN a její přidruženou organizaci již je Mezinárodní organizace práce (ILO) se sídlem v Ženevě, Radu Evropy se sídlem ve Štrasburku nebo Evropskou Unii a její směrnice a nařízení. Poté jsou tu národní soudy a jejich specifická zkušenost daná historickým vývojem. Liberální přístup v tzv. starých členských státech a dědictví spíše kogentní, ochranářské úpravy ze zemí bývalého socialistického bloku. Právě přístup k řešení společných problémů, porozumění tomu, jaký je způsob uvažování, respektive zažitý způsob uvažování, je něco, co vás nemohou na škole naučit a co se sotva dozvíte v jednací síni. S touto zkušeností lze lépe porozumět výsledkům soudních rozhodnutí a do jisté míry předvídat možné důsledky změn v paradigmatu uvažování.

Dá se do této oblasti, kde je potřeba konzultovat společné postupy, zahrnout například často medializovaný problém českých spedičních firem v Německu nebo ve Francii, které svým řidičům neplatí tolik, kolik spediční firmy těchto zemí? A co s tím konkrétně může EALCJ udělat?

Právě tato oblast je ukázkou toho, jak rozdílný pohled může být na existující východiska z této situace mezi jednotlivými státy EU. V mezinárodní přepravě jsou v podstatě dvě velké skupiny zemí. Země přijímající pracovníky a jejich služby a země vysílající. Tzv. staré členské země jsou spíše čistě přijímající a nově přistoupivší země spíše vysílající. Česká republika nespadá převážně ani do jedné skupiny, jsme na pomezí obou, což nás staví do role, kdy si můžeme držet nadhled od někdy vyhraněných názorů. Například východiskem přijímajících států snažících se zajistit, aby zaměstnanci z vysílacích zemí pobírali minimální mzdu na úrovni přijímajícího státu, je zlepšení pracovních podmínek vysílaných zaměstnanců. Naproti tomu vysílající státy argumentují, že skutečným motivem je oslabit konkurenceschopnost vysílajících států, které jsou hegemonem v mezinárodní silniční dopravě. Asociace jednak prostřednictvím dotazníků a publikační činnosti vyhodnocuje relevantní judikaturu národních států odrážející jejich klíčový přístup k řešení daných problémů, jednak specializovaným soudcům, obecně i prostřednictvím spolupráce s EJTN, umožňuje pochopit, jak systém funguje ve svém celku, což je zvláště přínosné u soudů povoláných k sjednocování národní judikatury.

Kolik má EALCJ aktuálně členů? Je v ní zastoupeno všech 28 států Evropské unie? Bude se nadále rozrůstat?

Zastoupení členských zemí odpovídá zastoupení v představenstvu asociace, které má nyní 22 členů: Rakousko, Belgie, Česká republika, Kypr, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Německo, Řecko, Maďarsko, Island, Irsko, Itálie, Litva, Lucembursko,

Malta, Nizozemí, Norsko, Polsko, Slovinsko a Spojené království. Rozšíření asociace je její přirozenou snahou.

Letos jste se sešli v Dublinu, příští rok je na červen naplánováno setkání v Anglii. Byla někdy v minulosti hostitelem i Česká republika? A uvažujete, že by jím v blízké budoucnosti mohla být?

Shodou okolností Praha hostila konferenci EALCJ před dvěma lety a dodnes se setkávám s velmi příznivými hodnoceními. Ta jsou bezpochyby dána výjimečností Prahy mezi evropskými městy, což si možná ne vždy plně uvědomujeme.

I když jste i díky zvolení prezidentem EALCJ nyní v povědomí veřejnosti znám především jako odborník na pracovní právo, zůstáváte i nadále členem tzv. Haagské sítě styčných soudců, vybudované na základech Haagské úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí. Když jsme se o této Vaší činnosti zmiňovali v článku před dvěma lety, trochu jste si povzdechl, že jste za ČR jediným styčným soudcem. Vyvinula se od té doby situace tak, že se brzy dočkáme dalšího styčného soudce Haagské sítě anebo to není na pořadu dne?

Rodinné právo je moje srdeční záležitost a podobně jako pracovní právo nebo dědické právo je tzv. sociální agendou, v níž je mi ctí se u Nejvyššího soudu podílet na rozhodování. U styčného soudce by v brzké budoucnosti mělo dojít k pozitivní změně v důsledku notifikace druhého styčného soudce Haagské konferenci mezinárodního práva soukromého v Haagu. Jméno kolegyně si však zatím ponechám pro sebe, vše je teprve v jednání.

I když jste opakovaně uvedl, že jste odpůrcem medializace případů týkajících se nezletilých dětí, je možné zmínit něco z činnosti styčných soudců Haagské úmluvy v období

od zmiňovaného posledního rozhovoru v říjnu 2017?

Držím se zásad, které se mi osvědčily. Rodinné právo obecně a tzv. mezinárodní únosy dětí jsou natolik křehké a intimní téma, že jsem si od počátku nastavil určité informační embargo. Proto se i nyní musím omezit na obecné sdělení, že styčný soudce jako nařízením Brusel II bis předvídaný logistický činitel vyvíjí součinnost mezi soudci jednotlivých jurisdikcí nejen v oblasti tzv. mezinárodních únosů, ale i v přenesení příslušnosti soudu ve věcech upravených v nařízení Brusel II bis z jednoho členského státu EU do jiného. Což je v mém případě aktuálně převažující činnost.

Čekají se nějaké novinky ve fungování (např. způsobu vzájemné komunikace) styčných soudců pro nejbližší období?

Spíše než na novinky v komunikačních kanálech se spolupráce styčných soudců zaměřuje vystihnouti některých minimálních záruk, které takovou komunikaci musí provázet. Informace o tom jsou dosažitelné na webových stránkách Haagské konference mezinárodního práva soukromého <https://www.hcch.net/en/publications-and-studies/details4/?pid=6024&dtid=3> a Nejvyšší soud se této tématice částečně věnoval v rozhodnutí ze dne 18. 8. 2016 sp. zn. 21 Cdo 5311/2015, které bylo uveřejněno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 82, ročník 2018.

Patříte k nejlépe jazykově vybaveným soudcům Nejvyššího soudu. O potřebě umět a znát cizí jazyky se hovoří neustále. Jak jsou na tom podle vašich osobních zkušeností soudci českých nejvyšších soudů v porovnání s ostatními v Evropě?

Toto tvrzení bych si dovolil zpochybnit. Řada mých kolegů ovládá jazyky, kterým rozumím daleko lépe než já, či ovládá jazyky, které ani neznám. Cizí jazyky považuji za pracovní nástroj, jehož nezbytnost je daná specifickou agendou, které se věnuji. Navíc jako soudce mohu využívat služeb oddělení analytiky a srovnávacího práva EU Nejvyššího soudu, což se snažím využívat zejména v komparaci zahraničních úprav u právních otázek, které jsou v našem právu nejasné a mají inspiraci nebo původ v cizím právu. Ze své zkušenosti musím říci, že původ jednotlivých mluvčích se v prostředí Evropské unie naštěstí zcela stírá. Není to ovšem jenom otázka jazykových dovedností, ale vytrácí se i jakási zdrženlivost, či snad ostych, které často provázely mluvčí ze zemí bývalého východního bloku. To považuji za jednoznačně pozitivní trend.

**Děkuji za rozhovor
Petr Tomíček**

NEJVYŠŠÍ SOUD A POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE ZÁKONA Č. 106/1999 SB., O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

Zákon o svobodném přístupu k informacím doznal letos s účinností od 24. dubna několika změn, které se prozatím jen nepatrně promítají do zaběhnutých postupů při poskytování informací Nejvyšším soudem. Další, tentokrát už pro Nejvyšší soud velmi podstatná změna, však vstoupí v platnost od 1. ledna příštího roku. To nabude účinnosti nové znění § 20 odst. 5 informačního zákona. Toto ustanovení doposud určuje, že nadřízeným (druhostupňovým) orgánem, který rozhoduje o odvolacím řízení a v řízení o stížnosti, je ten, „kdo stojí v čele povinného subjektu“, v našem případě tedy předseda Nejvyššího soudu.

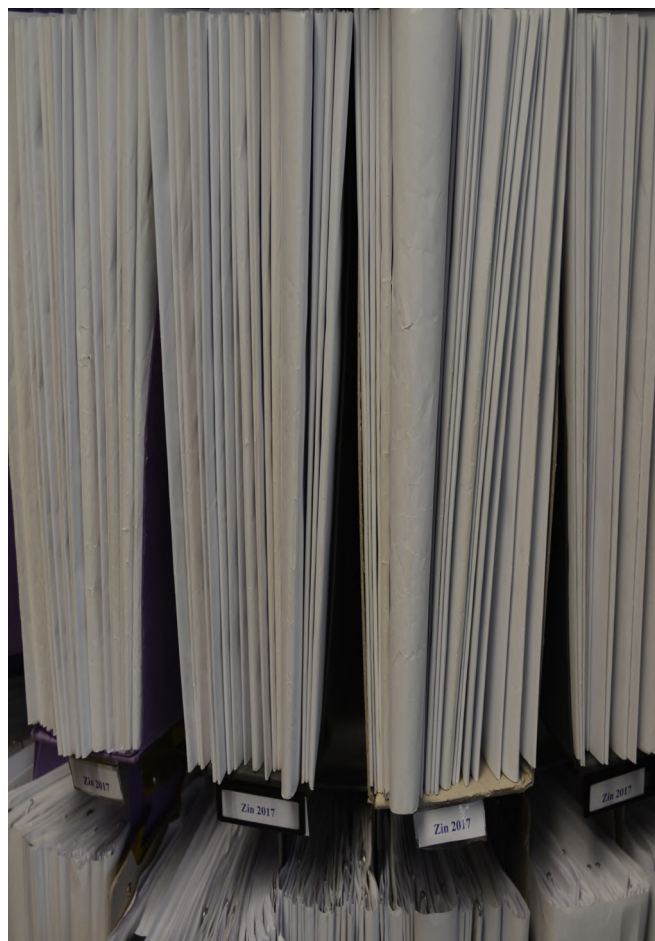
Po Novém roce však již bude nadřízeným orgánem pro řešení stížností, popř. odvolání ze strany žadatelů proti rozhodnutí orgánu prvního stupně povinného subjektu, Úřad pro ochranu osobních údajů. O tom, jak často – a s jakým výsledkem – musí dnes předseda Nejvyššího soudu řešit stížnosti anebo odvolání žadatelů o informace proti postupům a rozhodnutím orgánu prvního stupně povinného subjektu, informujeme níže. V té souvislosti je třeba pro úplnost říci, že vyřizováním žádostí podle zákona č. 106/1999 Sb. je pověřen na prvním stupni vedoucí oddělení styku s veřejností Nejvyššího soudu (tiskový mluvčí), kterému pomáhá tuto agendu zvládat od počátku roku 2018 také poradce pro otázky zákona č. 106/1999 Sb. V době nepřítomnosti tiskového mluvčího jej zastupuje. Tabulkové místo poradce bylo Ministerstvem spravedlnosti vytvořeno právě proto, že po roce 2015 došlo u Nejvyššího soudu k podstatnému nárůstu této agendy.

Informační zákon je třeba čas od času měnit v závislosti na tom, jak se vyvíjí naše společnost, konkrétně komunikační nástroje a technologie, evropská legislativa, apod. Již několikrát se jeho znění upravovalo také v reakci na některý z nálezů Ústavního soudu. Nejnovější dubnová novelizace reaguje především na jednotlivé požadavky evropského nařízení GDPR, respektive v souvislosti s tímto nařízením na nově přijatý zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů. V tomto ohledu, zdá se, získávají povinné subjekty přehlednější návod k tomu, jaké osobní údaje, a za jakých okolností, poskytovat a jaké ne.

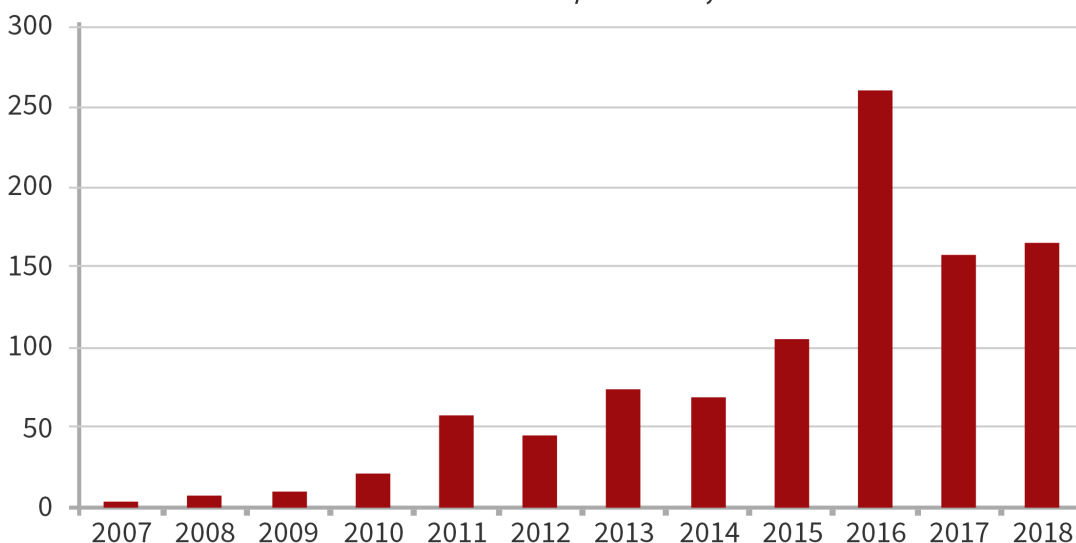
Podíváme-li se do minulosti, tak ještě před 10 lety, v roce 2009, Nejvyšší soud vyřídil za rok jen 9 žádostí podle zákona č. 106/1999 Sb. K prvnímu většímu nárůstu počtu žádostí došlo

v roce 2011, kdy bylo evidováno už 51 žádostí. V roce 2015 jich bylo více než 100 a od roku 2016 pravidelně každým rokem více než 150. Letos, k 18. 6. 2019, evidujeme žádostí 87, ke konci roku se pravděpodobně dostaneme těsně pod hranici 200 žádostí, možná ji podruhé v historii také překročíme.

Rejstřík, ve kterém jsou žádosti o informace vyřizovány, je u Nejvyššího soudu označen zkratkou ZIN, která vznikla zkrácením slov „zákon informační“. Jen zřídka obsahuje žádost jediný požadavek, většinou se žadatelé domáhají více věcí (odpovědí) najednou. Lhůta pro vyřízení žádosti je přitom 15 kalendářních dnů, mimořádně ji lze prodloužit o dalších 10 dnů. Je třeba dodat, že Nejvyšší soud vyřizuje veškeré žádosti v zákonné lhůtě do 15 dnů, jediná výjimka z loňského roku je podrobněji popsána níže.

POČET ŽÁDOSTÍ PODLE ZÁKONA Č. 106/1999 SB., V JEDNOTLIVÝCH LETECH

Od 1. ledna do 31. prosince 2018 obdržel celkem 164 písemných žádostí o poskytnutí informace podle informačního zákona. Z toho bylo 143 žádostí od fyzických a 21 žádostí od právnických osob.

V pěti případech vzal žadatel svoji žádost zpět. U 3 žádostí žadatelé nereagovali na výzvu ze strany povinného subjektu k upřesnění původního textu žádosti, proto byly následně, po uplynutí zákonné lhůty, tyto žádosti odmítnuty nebo částečně odmítnuty. U 2 žádostí žadatelé nereagovali na výzvu ze strany povinného subjektu k doplnění žádosti o povinné údaje o žadateli, proto byly tyto žádosti, po uplynutí stanovené lhůty, odloženy.

Nejvyšší soud nakonec loni odmítl dohromady 27 žádostí jako celek a dalších 40 žádostí odmítl částečně. Nejčastějším důvodem pro odmítnutí celé žádosti bylo, že se žadatelé domáhali poskytnutí nové, resp. neexistující informace. Opakovaně došlo rovněž k odmítnutí žádosti v případech, kdy se žadatelé domáhali sdělení (právního) názoru povinného subjektu, což je nepřipustné. Nejčastějším důvodem pro částečné odmítnutí žádosti pak byla skutečnost, že povinný subjekt chránil osobní údaje účastníků trestních či občanskoprávních řízení. V takovém případě žádosti o informace částečně odmítal právě v rozsahu osobních údajů, které neposkytoval.

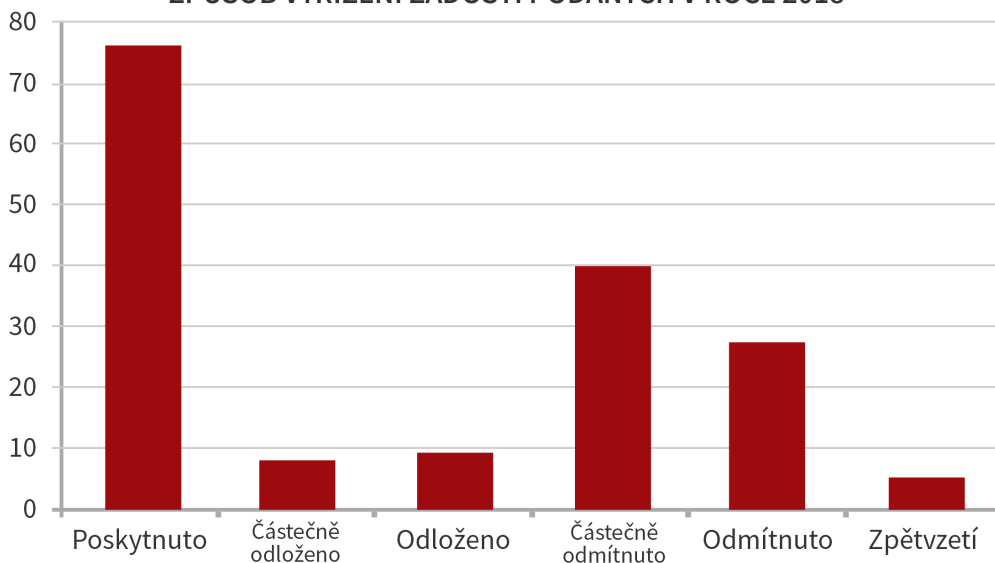
Uvedený výčet napovídá, že Nejvyšší soud mnohem častěji informaci poskytne, než by žádost odmítal. Poskytované informace pak podle zákona zveřejňuje na webových stránkách www.nsoud.cz v sekci „Pro veřejnost a média“. V této sekci se také nacházejí pravidelné podrobné roční výroční zprávy, které je třeba pro tuto agendu podle § 5 odst. 4 informačního zákona zveřejnit vždy nejpozději k 1. březnu následujícího roku. Jak již bylo uvedeno, Nejvyšší soud dbá na řádné dodržení lhůt pro vyřízení jednotlivých žádostí. V jediném případě byla žádost loni vyřízena s jednodenním zpožděním, a to proto, že na samotném

konci lhůty pro vyřízení došlo ke změně rozhodných skutečností, jež umožnily původně uvažované, a jako koncept již připravené, rozhodnutí o odmítnutí žádosti nahradit poskytnutím informace. Nejvyšší soud tudíž takto jednal v zájmu žadatele.

Proti rozhodnutí o odmítnutí žádosti, popř. o částečném odmítnutí žádosti, byla žadateli v roce 2018 podána 3 odvolání. Nadřízený orgán druhého stupně povinného subjektu, předseda Nejvyššího soudu, všechna tato odvolání zamítl a potvrdil rozhodnutí orgánu prvního stupně. Stejně tak předseda Nejvyššího soudu prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D., ve všech 4 případech potvrdil postup orgánu prvního stupně ve věcech, kdy bylo poskytnutí informace (například její forma či rozsah) napadeno stížností žadatele.

Podrobnější informace nabízí publikovaná výroční zpráva za rok 2018, stejně tak mohou zájemci na webových stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz v sekci „Pro veřejnost a média“ listovat výročními zprávami agendy poskytování informací zpětně až do roku 2007. Bohužel, i Nejvyšší soud se setkává s případy, kdy se snaží pisatelé informačního zákona využít k něčemu, co jim nepřísluší. Advokátní kanceláře nebo studenti právnických fakult často žádají o odborné rešerše z judikatury Nejvyššího soudu, přestože už od roku 2002 jsou kompletně všechna meritorní rozhodnutí jednotlivých senátů Nejvyššího soudu publikována na webových stránkách soudu a v této databázi rozhodnutí a stanovisek je možné veřejně vyhledávat např. také za pomoci klíčových slov. Takové žádosti jsou odmítány podle § 2 odst. 4 informačního zákona jako žádosti směřující k poskytnutí nové informace (odborné rešerše). Často s podobnými požadavky přicházejí také osoby ve výkonu trestu anebo obvinění píšící z vazby s prosbou o judikáty k problematice, která se jich bezprostředně dotýká. Považují to pravděpodobně za výhodnější, než si k tomu najmout advokáta.

ZPŮSOB VYŘÍZENÍ ŽÁDOSTÍ PODANÝCH V ROCE 2018

Někteří účastníci se domnívají, že mohou prostřednictvím informačního zákona rozporovat skutečnosti z dovolacích řízení, brojit takto proti postupům soudců anebo si vynutit rychlejší rozhodnutí. Třeba za použití pohrůžky, že budou na Nejvyšší soud „z pomsty“ denně psát komplikovanou žádost o poskytnutí informace až do okamžiku, dokud příslušný senát občanskoprávního a obchodního kolegia meritorně nerozhodne o jejich dovolání, které je u Nejvyššího soudu paralelně vedeno. – To je skutečně příklad z praxe, jak si jeden ze žadatelů své právo na informace dokázal vyložit.

Informační zákon vznikl v době, kdy internet nebyl každodenní součástí našeho života. Je povinností všech subjektů vyřizovat řádně i takové žádosti, které jim evidentně nenáleží, avšak pisatelé, kteří žádost například směřují na některý z okresních soudů, dají do kopie v adresáři elektronických adres „pro jistotu“ ještě dalších deset soudů anebo institucí, včetně Ministerstva spravedlnosti anebo kanceláře ombudsmana. Všechny tyto úřady jsou přitom nuceny žádost zpracovat a odeslat žadateli přinejmenším sdělení o odložení žádosti, která se domáhá něčeho, co není v jejich působnosti. Takto zasílaných žádostí na hromadně zadané adresy je opravdu spousta.

Dalším důsledkem moderní počítačové doby je určitý počet žádostí, které jsou podávány prostřednictvím e-mailu pod smyšlenou identitou. Pokud povinný subjekt žádosti vyhoví, není tedy potřeba vydat rozhodnutí o odmítnutí žádosti podle § 15 informačního zákona, judikatura i komentářová literatura ve shodě nabádají k méně formálnímu přístupu k žadateli. V praxi jsou proto poskytnutím informace vyřizovány i takové žádosti, které evidentně obsahují neexistující adresu trvalého bydliště žadatele nebo ji neobsahují vůbec, popřípadě chybí jiné údaje, jako datum narození, apod. Lustrace žadatelů v centrální evidenci obyvatel je přitom v této agendě nepřípustná. Protože

povinné subjekty nemají oprávnění k tomu, aby zkoumaly účel, pro který se žadatel informace domáhá, pak dochází k tomu, že se anonymnímu žadateli posílají také informace, jejichž další šíření v kybernetickém prostoru by mohlo omezovat práva třetích osob. Povinné subjekty nemají přitom jinou možnost.

Mnozí žadatelé píší žádosti o informace opakovaně, v roce 2018 si jeden z nich požádal v průběhu roku celkem 16 krát. Když někteří z žadatelů poté odpověď založí a nemohou nalézt, neváhají se stejným požadavkem oslovit soud o několik měsíců později znovu.

Občas se stane, že žádost je plná urážek a invektiv vůči soudu, soudcům a jeho zaměstnancům, přičemž i toto musí povinné subjekty strpět a odpovídají, respektive takovou žádost řádně vyřídí. Před několika lety Nejvyšší soud dokonce zaznamenal žádost sepsanou na toaletním papíru. Zákon přitom neuvádí, že by takto podaná žádost neměla být vyřízena. Jak se vypořádat s žádostí, která hraničí s pohrdáním soudem, přitom informační zákon stále neřeší.

I přes některé uvedené negativní příklady je na závěr třeba zmínit, že počet žádostí, které opravdu svědčí o tom, že informační zákon má smysl a je prospěšný, a lidé se jeho prostřednictvím mohou domoci práva na informace, které plyne z článku 17 Listiny základních práv a svobod, popř. z článku 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Sekundárním efektem, který doprovází jeho naplňování, potom je, že povinné subjekty nutí ke každodenní sebereflexi a otevřenosti. Také Nejvyšší soud díky této agendě, kdy se snaží vycházet oprávněným žadatelem maximálně vstříc, ukazuje, že je tady pro lidi, a jeho prvořadou povinností je sloužit veřejnosti.

Připravil: Petr Tomíček

NOVÍ SOUDCI NEJVYŠŠÍHO SOUDU

AKTUALITA

I v tomto aktuálním čísle AEQUITAS Vám představujeme nové soudce Nejvyššího soudu. Jak jsme slíbili už minule, přinášíme Vám podrobnější rozhovor se soudkyní občanskoprávního a obchodního kolegia JUDr. Helenou Myškovou. V našem prvním letošním čísle jsme avizovali také to, že Nejvyšší soud pravděpodobně už někdy na jaře posílí též bývalí státní zástupci JUDr. Radek Doležel a JUDr. Petr Škvain, Ph.D. Prezident republiky Miloš Zeman je už v polovině dubna 2019 na Pražském hradě soudci jmenoval, proto přesně 18. dubna 2019 nastoupili k Nejvyššímu soudu a dnes už pracují ve svých senátech trestního kolegia. Podařilo se nám už také vyzpovídat JUDr. Radka Doležela v krátkém rozhovoru, JUDr. Petr Škvain, Ph.D., si přál více chránit své soukromí, představujeme jej proto pouze formou stručného profesního životopisu a fotografie. Jen několik týdnů před těmito novými soudci z řad státních zástupců, konkrétně k 1. dubnu, byl natrvalo přidělen k Nejvyššímu soudu soudce trestního kolegia JUDr. Tomáš Durdík, karierní soudce, který přišel z Městského soudu v Praze. Slíbil rozhovor do letošního třetího (podzimního) čísla AEQUITAS.

Aktuálně rozhoduje u Nejvyššího soudu 69 trvale přidělených soudců a spolu s nimi i 12 soudců stážistů.

JUDr. Tomáš Durdík (*1976)

- JUDr. Tomáš Durdík je soudcem trestního kolegia Nejvyššího soudu od 1. dubna 2019
- Vystudoval Právnickou fakultu Západočeské univerzity v Plzni
- Od roku 2004 vykonával funkci předsedy senátu u Obvodního soudu pro Prahu 9
- V letech 2008 a 2011 byl dočasně přidělen k Městskému soudu v Praze, v roce 2012 byl k Městskému soudu v Praze trvale přeložen jako předseda trestního prvostupňového senátu

JUDr. Petr Škvain, Ph.D. (*1978)

- JUDr. Petr Škvain, Ph.D., je soudcem trestního kolegia Nejvyššího soudu od 18. dubna 2019
- Vystudoval Právnickou fakultu Západočeské univerzity v Plzni
- Od roku 2003 působil jako advokátní koncipient, od roku 2008 jako samostatný advokát se zaměřením na trestní právo
- V letech 2016 až 2019 působil jako státní zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze

ROZHOVOR HELENA MYŠKOVÁ

„Pokračuji v práci, která mě naplňuje a baví“

JUDr. Helena Myšková

KRÁTKÉ SEZNÁMENÍ

- JUDr. Helena Myšková je soudkyní občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu od 1. ledna 2019
- Vystudovala Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně, původně působila jako podniková právnička
- Jako soudkyně začínala v roce 1994 u Okresního soudu v Přerově
- V roce 2002 byla přidělena k Vrchnímu soudu v Olomouci, kde od roku 2010 vykonávala funkci předsedkyně senátu a od roku 2014 také funkci předsedkyně evidenčního senátu

Vážená paní doktorko, v úvodu letošního roku jste se po stáži, kterou jste v Brně absolvovala, stala soudkyní civilního kolegia Nejvyššího soudu, co to pro Vás znamená?

Především to, že pokračuji v práci, která mě naplňuje a baví. Nikdy jsem přitom nezalitovala, na jakou profesní dráhu jsem se vydala, i když to v osobním a rodinném životě často vyžadovalo určité sebezapření.

Je potřeba určitých obětí i v souvislosti s tím, že Nejvyšší soud působí v Brně, kam musíte dojíždět z Bystřice pod Hostýnem?

Tohle za obět rozhodně nepovažuji. Vždy jsem dojížděla do sídla soudu, u něhož jsem působila, a to jak do Přerova na okresní soud, tak i do Olomouce na soud vrchní. Ráda jezdím autem, i když

dopravní situace je stále horší. Po vybudování dálnice až k městu Hulín je směr na Brno přece jen sjízdnější. Za dobu působení u Vrchního soudu v Olomouci jsem přivykla i kočovnému způsobu života. Již tam jsem pobývala přes týden na ubytovně, nejde tedy o nějakou zásadní změnu. Samozřejmě jsem ji konzultovala s manželem, ale oba jsme se shodli na tom, že dříve, kdy jsme měli ještě malé děti, byl můj přechod do justice a s tím spojené dojíždění k okresnímu soudu mnohem náročnější.

Není někdy jednodušší se za prací přestěhovat? Děti už máte dospělé, syn dokonce žije v Kanadě, díky dceři jste už dvojnásobnou babičkou. Nepřemýšlela jste o tom?

Přemýšlela, ale jen krátce. Bystřice pod Hostýnem je krásné a malebné městečko. Leží na úpatí Hostýnských vrchů a Hostýn se svou bazilikou je nejnavštěvovanějším poutním místem na Moravě. Město i jeho okolí mám moc ráda, prožila jsem tam harmonické dětství a ráda se tam vracím.

Proč jste původně začínala jako podniková právnička?

O místo v justici jsem se ucházela ihned po fakultě, což mi nevyšlo. Proto jsem nastoupila jako podnikový právník. Získala jsem zajímavé zkušenosti a navíc, ačkoli jsem takto pracovala asi 9 let, bylo to se dvěma podstatnými přestávkami danými mateřskou dovolenou. Právní prostředí bylo samozřejmě jiné. Platil hospodářský zákoník, jezdili jsme na arbitráže, k soudním jednáním ve sporech pracovněprávních nebo o náhradu škod. Potýkali jsme se se zákonem o zemědělském družstevnictví,

zaměstnanci si chodili pro rady např. jak napsat platnou závět, apod. Byla jsem mladá a bylo to hezké období.

Přesto Vás to lákalo znovu se o místo u soudu ucházet.

Ano. V devadesátých letech jsem se znovu odhodlala a vypravila se na Okresní soud v Přerově, který byl pro mě dopravně nejdostupnější. Měla jsem štěstí, že jsem tam potkala tehdejšího předsedu soudu JUDr. Josefa Rakovského, později také předsedu senátu Nejvyššího soudu, který se stal mým školitelem. Obdivovala jsem jeho pracovní nasazení i lidský přístup. On mi předal nejvíc zkušeností potřebných pro výkon soudcovského řemesla. Dokonce pro mě a další soudní čekatelku sepsal manuál justičního čkatele, velmi návodný materiál, jak správně soudit. Oživuje příjemné vzpomínky a mám ho schovaný dodnes.

Jaké pak byly Vaše začátky ve funkci soudkyně?

Soudní agenda byla pestrá, jak to u soudů prvního stupně bývá. Rozhodovali jsme současně spory podle hospodářského zákoníku i obchodního zákoníku, v té době bylo přijato mnoho restitučních předpisů, které svým výkladem působily soudcům problémy. Soudilo se zkrátka všechno. Zní to hrozně, ale skutečně jsme soudili všechno. Spory z rodinného práva, pracovníprávní spory, spory o náhradu škody, začala éra sporů z podnikatelské činnosti, s nimiž nebyly v té době zkušenosti. Vypomáhali jsme dědickému oddělení, opatrovnickému oddělení, vypomáhali jsme trestním kolegům, kdy jsme v rámci služeb o víkendech rozhodovali o vazbách, o povolení domovní prohlídky či odposlechů. Bylo

to zajímavé, ale po několika letech jsem se chtěla specializovat na určitou agendu. Proto jsem si podala žádost o stáž na krajském soudě, následně mě oslovili z olomouckého vrchního soudu, u kterého jsem stáž absolvovala.

Tam se Vaše přání splnilo a konkrétní specializace Vám byla přidělena? Jak se shodovala s agendou, ve které rozhodujete nyní?

Na stáž jsem nastoupila s podmínkou, že budu působit na úseku konkursním. Nastoupila jsem tam s tímto vědomím a zůstala 16 let. Mezitím se samozřejmě změnil zákon o konkurzu a vyrovnání na insolvenční zákon. A u toho jsem zůstala dodnes.

Jak se Vám pracuje u Nejvyššího soudu v senátě specializovaném na insolvence a pod vedením řídicího předsedy JUDr. Zdeňka Krčmáře?

Pracovat v senátě č. 29 pod vedením JUDr. Zdeňka Krčmáře je pro každého ctí, pro mě určitě také. Po pracovní stránce je náročný, přísný, ale jako člověk je laskavý. Co do výše dosažených ELO bodů je šachovým mistrem a já bych dodala, že v oboru insolvenčního práva je velmistrem. Na tom se shodneme se spoustou kolegů napříč justici. Vážím si také ostatních soudců našeho senátu. Jednak pro jejich odborné znalosti a pracovní nasazení, dále pro jejich charakterové vlastnosti a pozitivní vnímání a myšlení. Atmosféra v senátě je tvůrčí a naše vztahy jsou založeny na vzájemné důvěře a respektu. Ze zkušeností vím, že na vztazích mezi jednotlivými členy senátu velmi záleží a jsem ráda, že mám kolem sebe právě takové kolegy. Osobně vítám ještě jednu věc.

Justice je na nižších stupních poměrně feminizovaná, tady jsem v senátu jediná žena v kolektivu mužů. Na to nejsem zvyklá, ale je to příjemné (úsměv).

Rozhodování Nejvyššího soudu je snad ještě více, než na nižších stupních, sledováno médii. Jak se stavíte k tzv. mediálním kauzám? Rozhodovala jste v minulosti takové? A jak na Vás pak působila jejich následná prezentace v tisku?

Samozřejmě jsem se s takovými věcmi setkala, a to opakovaně. S mediálními kauzami žádný problém nemám. Ale pokud mohu, raději se zdržím dalších komentářů. Zásadně o věcech, ve kterých jsem rozhodovala, na veřejnosti nemluvím. K tomuto postoji jsem dospěla již na okresním soudě, a to s ohledem na účastníky řízení. Stane-li někdo před soudem, je to pro něj většinou stresující a emoční záležitost, kterou netřeba následně rozebírat.

Přístupujete nyní ke konceptům odůvodnění rozhodnutí jinak, než na nižších soudech? V souvislosti s tím, že judikatura Nejvyššího soudu má být do jisté míry „návodem“ pro ostatní soudce?

Jednoznačně cítím větší zodpovědnost. Ten základní přístup se ale nezměnil. Rozhodnutí musí být spravedlivé a srozumitelné. Srozumitelnost odůvodnění by však neměla jít na úkor odbornosti a preciznosti, neboť právě soudy mohou občany vychovávat k pochopení práva a tím i k úctě k právu.

Oddělujete striktně práci od volného času anebo i doma na ni myslíte, pracujete třeba na konceptech rozhodnutí?

Ted' jste pojmenoval zásadní věc, kterou se, podle mého názoru, musí každý soudce naučit. Oddělit práci a volný čas. Je třeba si práci dobře zorganizovat a věnovat se i jiným aktivitám, protože člověk by měl prožít plnohodnotný život. Potřebovala bych, aby týden měl nejméně deset dnů a každý den několik hodin navíc, abych stihla prožít všechno, co bych chtěla. Život je totiž krátký, kratší než si dokážeme připustit. Proto se snažím volný čas a čas určený k práci co nejvíc rozlišit. Někdy je to složité, práce je vaší součástí a prolíná se s osobním životem. V hlavě si práci nosíte i domů a i když se soustředíte na to, že chcete vykonávat určitou oddechovou činnost, stejně tu práci úplně nevytěsните... . Ted' chcete asi slyšet, jakou činnost mám na mysli, ne?

Vím, že velmi ráda cestujete. A také velmi daleko.

Ale to není u mě na prvním místě. Od dětství mám ráda knihy. Přečetla jsem všechno, co měli rodiče doma. S nostalgií vzpomínám na kdysi zavedené knižní čtvrtky, kdy vycházely nové knihy a já svoji maminku přemlouvala, aby mi koupila raději hned dvě knížky, ne jenom jednu. Nová kniha mi prostě voní. Vždycky ji upřednostním před elektronickou čtečkou či něčím podobným.

Rodičům jste přečetla v domácí knihovně všechno, jak jste mi již dříve prozradila, ale přesto jistě upřednostňujete některé žánry.

Už na základní škole, když mě rodiče posílali spát se slovy „už si prosím nečti a zhasni to světlo“, jsem četla Viktora Huga, Remarquu, a další klasiky. V oblíbě mám také cestopisy a v posledních letech čtu hodně detektivky, ale spíše takové ty ve stylu Agathy Christie, ne ty drsné, severské. Jsou pro mě příliš naturalistické. Mám ráda knihy, které napsal francouzský spisovatel a novinář Olivier Truc, díky kterému jsem se dozvěděla spoustu zajímavostí z historie Laponska, kde se odehrávají jeho příběhy. No a pak mám nesmírně ráda kanadskou spisovatelku Louise Pennyovou, která píše detektivní romány z kanadského prostředí. Autorka má dar udržet napětí po celou dobu a její příběhy jsou velmi čtivé i poučné.

Ted' už se dostaneme k tomu cestování?

Taky ráda pracuji na zahradě, protože tam je práce vidět a jak jsem řekla, protože mám ráda přírodu. Kolem domu máme takové menší arboretum (úsměv). Strašně se mi líbí, třeba nyní v květnu a červnu, když se červený javor zaklesne do javoru žlutého,

nedaleko rostou vistárie, máme vysázené trubače, rododendrony, hortenzie, v jezírku vodní rostliny ... a to všechno se vzájemně doplňuje. Strávila jsem nad tím spoustu času, studovala jsem, jaké podmínky jsou pro každou rostlinu nevhodnější, aby výsledek byl uspokojivý. Zahrada je moje pýcha. Máme také sad, ale okrasné dřeviny, keře a květiny, to je přece jen něco úžasného. Zvláště teď, kdy jim vyrazily nové přírůstky, nádherné a svěží, dokázala bych se na to dívat celé hodiny.

Jinak si ráda chodím zaběhat, nejsou to velké vzdálenosti, stačí tak 4 kilometry, ale musí to být v lese. Les má určitou atmosféru, klima, je mi tam prostě hezky. Ráda jezdím na kole, plavu, ovšem taky v přírodě, v zimě na rybníku obuju brusle. Asi právě díky mé profesi mě láká trávit volný čas venku. To jsou tedy moje sportovní aktivity. Ale, to není vždy úplně „relax“. Kde si opravdu odpočinu, tak to jsou masáže. Chodím na ně pravidelně a upřednostňuju delší, hodinové i dvouhodinové.

A nyní snad už budeme pomyslně cestovat?

Pokud jde o cestování, v tom jsem se postupně přizpůsobila manželovi, protože on byl z počátku ten nadšenější cestovatel. Zřejmě proto, že se nám za minulého režimu nikdy nepodařilo získat devizový příslib, tak si to teď vynahrazujeme. S malými dětmi jsme projeli autem velkou část Evropy, v podstatě až po Gibraltar. Usmažily se řízky, zavařilo maso do sklenic a vyrazilo se (úsměv). Dnes už se cestuje jinak. Domlouváme přitom s manželem různé kompromisy, protože on má rád teplé destinace, rád plave v moři, já naopak inklinuju k chladnějšímu prostředí. S chutí si vyjedu na hory, v zimě miluju běžky. Myslím si, že člověk by měl cestovat daleko, hodně daleko, neboť jen tak pochopí, co vše pro něj znamená domov. A to nejen po citové stránce, ale zejména v oblasti sociálního systému, zdravotní péče a způsobu života, na který jsme si zvykli. V těchto aspektech je to totiž nesrovnatelné s tím, jak žijí lidé v mnoha zemích, například v Asii. Z posledních cest mě snad nejvíce oslovilo loňské putování po Aljašce

a Yukonu, především na mě zapůsobila návštěva souostroví Haida Gwaii. Jsou to ostrovy v Tichém oceánu, osm hodin trajektem z kanadské Britské Kolumbie. Často se tam v myšlenkách vracím. Je to neobvykle působivé a mystické místo, kam téměř vůbec nejezdí turisté. Žijí tam domorodí obyvatelé, kteří mezi sebe cizince neradi pouštějí. Je to místo plné odkazů na historii, například s původními impozantními totemy, které zhotovili předci dnešních obyvatel. Člověk k nim vzhlíží s naprostou pokorou a úctou. Vůbec jsem o tom místě nevěděla, až jsem se o něm dočetla právě v knize zmiňované autorky Louise Pennyové. Stejně tak v Anchorage, největším městě Aljašky, je úchvatné muzeum historie. Strávili jsme tam přes půl dne a obdivovali artefakty ze života původních obyvatel – Inuitů a Athabasků.

Prozradíte nám závěrem něco více o své rodině?

S dětmi máme výborný vztah. Snad jsme je dobře vychovali. (úsměv) Snažili jsme se vést je vždy k samostatnosti. Poskytovali jsme jim proto dost volnosti, měly přitom ale jasně a přísně nastavená pravidla. Mám starší dceru, vystudovala práva a v současné době je na mateřské dovolené. Díky ní mám dvě vnoučata, čtyřletého chlapečka a dvouletou holčičku. Netušila jsem, že prožívat roli babičky je něco tak úžasného. Syn, ten měl už od dětství toulavé boty. Žije v kanadském Calgary a je dobrodruh. A pilot. Po vysoké škole se rozhodl, že absolvuje letecké kurzy na Floridě, kam také odletěl, získal potřebné licence a pak pokračoval ve studiu na letecké škole v Calgary. Vlastní licence na vícemotorová vrtulová letadla a hydroplány a má také komerční zkoušky pro přepravu osob a nákladu. Často létá vyhlídkové lety nad Skalistými horami, což je, jak můžu potvrdit, naprosto nešední zážitek. Kromě toho založil spolu s jedním kamarádem z české komunity stavební firmu. On byl vždy hodně pracovitý a za svým snem si šel opravdu důsledně. Je mi po něm smutno, ale těší mě, že má skvělou manželku a je šťastný.

Děkuji za rozhovor.

Petr Tomíček

ROZHOVOR RADEK DOLEŽEL

„Nabídka stát se soudcem Nejvyššího soudu mě překvapila, svoji kariéru jsem si představoval spíše v soustavě státního zastupitelství“

JUDr. Radek Doležel

KRÁTKÉ SEZNÁMENÍ

- JUDr. Radek Doležel je od 18. dubna 2019 soudcem trestního kolegia Nejvyššího soudu
- Vystudoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně, poté působil jako advokátní koncipient, v roce 2000 se stal právníkem Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže
- Od roku 2002 pracoval jako asistent předsedy senátu Nejvyššího soudu
- Jako státní zástupce začal pracovat u Městského státního zastupitelství v Brně od roku 2006 a u Nejvyššího státního zastupitelství od roku 2008
- V roce 2014 byl zástupcem ředitele odboru mimořádných opravných prostředků a od roku 2015 ředitelem tohoto odboru na Nejvyšším státním zastupitelství
- Soudcem byl jmenován 17. dubna 2019

V souvislosti s Vaším jmenováním soudcem, respektive s Vaším příchodem na Nejvyšší soud z pozice státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, se o Vás zajímala média více, než je při přidělování soudců na Nejvyšší soud běžné. Jak jste to vnímal?

Myslím, že s určitým zájmem celou situaci sledovali jen lidé z justice, pro širší veřejnost se jednalo o vzdálenější téma. Takže mediální zájem nebyl až tak velký.

Jak překvapivá to byla nabídka?

Nabídka mě velmi překvapila, až zaskočila, já jsem v danou dobu v tomto ohledu podrobněji situaci na Nejvyšším soudě nesledoval a možnost přestupu vůbec nepředvídal. A samozřejmě mě nabídka také velmi potěšila.

Jak na to reagovali tehdejší kolegové na Nejvyšším státním zastupitelství a kdy jste jim to oznámil?

Kolegům jsem o celé záležitosti pověděl postupně, nejprve vedení, potom dalším. Přece jen, celý proces od první komunikace s Nejvyšším soudem na toto téma, až po jmenování soudcem, trval řadu měsíců a zahrnoval některé obtížně předjímatelné momenty, takže jsem nechtěl hned na začátku všem rozhlásit, že odcházím na Nejvyšší soud. Kolegové, tedy již bývalí, reagovali vesměs velice pozitivně.

Do jaké míry se znáte ze státního zastupitelství s JUDr. Petrem Škvainem, Ph.D.? A jak hodnotíte, že k Nejvyššímu soudu jste byli přiřazeni rovnou dva bývalí státní zástupci?

Ze státního zastupitelství se s Petrem známe jen velmi málo, on pracoval v Praze, já v Brně, navíc svým konkrétním zařazením jsme se spíš míjeli. Ale společný jmenovací proces i začátky zde nás sblížily. Oslovení rovnou dvou státních zástupců bylo rozhodnutím Nejvyššího soudu, které se možná po přijetí pravidel pro výběr kandidátů na soudce Nejvyššího soudu, s přihlédnutím k personální situaci, ve vztahu k trestnímu kolegiu, nabízelo, z mimosoudního prostředí mají asi státní zástupci k takovému postupu nejbliž.

V letech 2002 až 2006 jste u Nejvyššího soudu pracoval jako asistent soudce, byl jste přímo asistentem současného předsedy trestního kolegia JUDr. Františka Púryho, Ph.D. Tehdy jste uvažoval o tom, že byste mohl být soudcem?

Přiznám se, že neuvažoval. Chtěl jsem být státním zástupcem, což se mně také podařilo a z Nejvyššího soudu jsem tenkrát odcházel na Městské státní zastupitelství v Brně. Svoji další kariéru jsem si tedy představoval spíše v soustavě státního zastupitelství.

V souvislosti s pravidly, která umožňují vedle kariérních soudců jmenovat soudcem Nejvyššího soudu i odborníky z jiných oblastí justice, se veřejně diskutovalo také o tom, zda by každý soudce Nejvyššího soudu neměl nejprve projít nižšími stupni soudní soustavy, aby znal dostatečně dobře celý systém. Tedy, že i soudce jmenovaný z řad jiných právních profesí by měl alespoň určitou dobu působit na některém z nižších soudů na stáží.

Může být samozřejmě otázkou, zda by měli na Nejvyšším soudě působit pouze kariérní soudci či nikoli. Já se domnívám, že majoritně určitě ano, ale doplnění z řad jiných právníků, byť spíše výjimečné, a po uvážení a konsensu, může přispět k názorovému obohacení. Navíc, i jiné obdobné vysoké soudy takto fungují. Pokud jde o požadavek stáže na nižším soudě, nesouhlasím. Jestliže je akceptováno, že soudcem Nejvyššího soudu může být i jiná osoba, než kariérní soudce, nemá smysl pokoušet se takový stav částečně změnit časově omezenou stáží.

Jak se změnil Nejvyšší soud mezi lety 2006 a 2019? Změnil se tu styl práce, popřípadě tempo?

Podstata práce zůstala stejná, ale tempo je, domnívám se, s ohledem na nápad, vyšší. Zejména srovnáme-li současnost se začátky dovolání na trestním kolegiu po roce 2002. K tomu je navíc potřeba zohlednit rozsáhlejší právní řád, větší množství judikatury, jak ze strany českých soudů, tak i Evropského soudu pro lidská práva, práce je určitě náročnější.

Na rozdíl od řady soudců Nejvyššího soudu nemusíte řešit problémy s dojížděním. Jste brněnským rodákem?

Ano, narodil jsem se v Brně a strávil zde také celý školní a pracovní život.

Co se týče pracovní náročnosti, časového vytížení, předpokládám, že je práce státního zástupce na nejvyšším státním zastupitelství a soudce u Nejvyššího soudu srovnatelná – změna Vašeho působiště pravděpodobně neznamena jinou podstatnou změnu Vašich dosavadních zvyklostí, popřípadě času tráveného s rodinou. Nebo se mýlím?

Porovnání časové náročnosti není jednoduché, protože charakter práce není úplně stejný. Na Nejvyšším státním zastupitelství jsem navíc pracoval několik let. Byl jsem, jak se říká, zaběhnutý a s řadou obtíží jsem již věděl, jak si poradit. Na druhou stranu, jako ředitel

odboru, jsem byl vytížený i některými řídicími či administrativními úkoly. Takové povinnosti sice na Nejvyšším soudě nemám, ale zase jsem tady na začátku, byť s ohledem na mé dřívější působení zde jako asistent, a na moje zařazení na Nejvyšším státním zastupitelství na odboru mimořádných opravných prostředků, nezačínám úplně od nuly. Souhrnně vzato, zatím mně vychází aktuální pozice jako náročnější. Ale svoje zvyklosti jsem nějakým zásadním způsobem měnit nemusel.

Můžete prozradit něco o své rodině?

Mám manželku, která je lékařkou a dvě dcery na druhém stupni základní školy. Bydlíme v okrajové části Brna, v Žebětíně.

Ve volném čase hodně sportujete, běháte, jezdíte na kole, účastníte i závodů. Můžete pro bližší představu specifikovat tratě, na které nejčastěji vybíháte anebo vzdálenosti absolvované na kole?

Především běhání je pro mě poměrně velkou relaxací, jak fyzickou, tak i psychickou. Chodím si zaběhat tak dvakrát, třikrát týdně, obvykle něco přes deset kilometrů. Občas se zúčastním nějakého otevřeného závodu, na distanci od 10 km do maratonu, jen zcela výjimečně něco ještě delšího. Cyklistice se věnuji o něco méně, ale také pravidelně, třeba do práce se na kole svezu rád.

Je zajímavé, že jste původně tři roky studoval elektrotechnickou fakultu VUT v Brně, až poté jste začal se studiem práv. To je naprosto odlišný obor. Co Vás na něm původně lákalo?

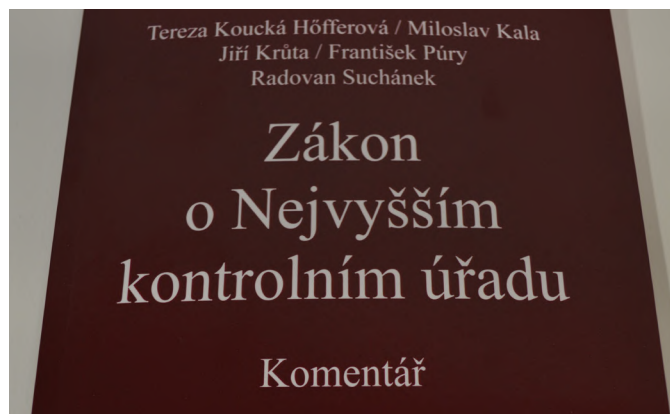
Na fakultu elektrotechniky jsem nastoupil, protože mě velice lákaly počítače. Na začátku 90. let minulého století byly něčím zcela novým a přitažlivým. Ale brzy jsem v průběhu studia zjistil, že matematika a fyzika jsou na VUT o stupeň náročnější než na gymnáziu a jen těžce držím krok. Tak jsem raději přestoupil na školu s humanitním zaměřením, tedy na práva, kde už při studiu žádný problém nevznikl. I když se mně doba docházky na vysokou školu trochu prodloužila, s odstupem času myslím, že jsem udělal nakonec dobře.

Máte nějaké životní krédo, kterým se řídíte?

Životní určitě ne. S věkem se přece jenom některé názory vyvíjí, takže i kréda se mění.

Děkuji za rozhovor.

Petr Tomíček

SOUDCI NEJVYŠŠÍHO SOUDU JAKO ČLENOVÉ KÁRNÉ KOMORY NKÚ

Soudci Nejvyššího soudu vykonávají vedle vlastní rozhodovací činnosti také další, zákonem předepsané úkoly. Podle zákona č. 131/2002 Sb. jsou například členy zvláštního senátu pro rozhodování ve věcech kompetenčních sporů o pravomoc nebo věcnou příslušnost vydat rozhodnutí mezi soudy a orgány moci výkonné, územní, zájmové nebo profesní samosprávy, a spory mezi soudy v občanském soudním řízení a soudy ve správním soudnictví. Zasedají rovněž v kárných senátech podle zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů. Na základě zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních je pak z řad soudců Nejvyššího soudu delegován zástupce do společného kontrolního výboru Eurojustu. Dále jsou soudci Nejvyššího soudu často členy různých zkušebních komisí u odborných zkoušek, jako jsou například zkoušky notářské, advokátní nebo exekutorské. Čemu se chceme v tomto článku věnovat blíže, je působení soudců Nejvyššího soudu v Kárné komoře Nejvyššího kontrolního úřadu (NKÚ).

Podle § 38 zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, se Kárná komora NKÚ skládá z předsedy a dvou členů. Předsedou je prezident NKÚ, směřuje-li návrh na zahájení kárného řízení proti prezidentovi NKÚ, pak předsedá kárné komoře viceprezident NKÚ. Další dva členy Kárné komory NKÚ a jejich náhradníky jmenuje předseda Nejvyššího soudu z řad soudců tohoto soudu. S nadsázkou lze tedy konstatovat, že soudci Nejvyššího soudu jsou v této kárné komoře v „přesile“.

KÁRNÁ ODPOVĚDNOST

§ 34

Prezident Úřadu, viceprezident Úřadu a členové Úřadu jsou kárně odpovědní za kárné provinění.

§ 35

- (1) Kárným proviněním je zaviněné porušení povinností prezidenta Úřadu, viceprezidenta Úřadu a člena Úřadu vyplývajících z tohoto zákona nebo jejich chování, jímž narušují důstojnost nebo ohrožují důvěru v nezávislost a nestrannost své osoby nebo Úřadu.
- (2) Jednání uvedené v odstavci 1 je závažným kárným proviněním, jestliže vzhledem k povaze porušené povinnosti, způsobu jednání, míře zavinění, opakování nebo jiné přitěžující okolnosti je jeho škodlivost zvýšena.

§ 36

Odpovědnost prezidenta Úřadu, viceprezidenta Úřadu a člena Úřadu za kárné provinění zaniká, uplynul-li od jeho spáchání jeden rok.

KÁRNÁ KOMORA ÚŘADU

§ 37

Kárnou odpovědnost zjišťuje a kárná opatření ukládá Kárná komora Úřadu.

§ 38

- (1) Kárná komora Úřadu se skládá z předsedy a dvou členů.
- (2) Předsedou Kárné komory Úřadu je prezident Úřadu. Další dva členy a jejich náhradníky jmenuje předseda Nejvyššího soudu z řad soudců tohoto soudu.
- (3) Směřuje-li návrh na zahájení kárného řízení proti prezidentovi Úřadu, předsedá Kárné komoře Úřadu viceprezident Úřadu.

KÁRNÉ ŘÍZENÍ

§ 39

- (1) Kárné řízení zahajuje Kárná komora Úřadu na návrh prezidenta Úřadu, viceprezidenta Úřadu, člena Úřadu, poslance nebo orgánů Poslanecké sněmovny a nebo z vlastního podnětu.
- (2) Pro řízení před Kárnou komorou Úřadu platí kárný řád.

§ 40

- (1) Řízení před Kárnou komorou Úřadu je neveřejné.
- (2) O jednání před Kárnou komorou Úřadu se pořizuje protokol.

Členy Kárné komory NKÚ jsou aktuálně za Nejvyšší soud JUDr. František Púry, Ph.D., předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu, který od 1. ledna 2019 nahradil dlouholetého člena JUDr. Karla Hasche, a to po jeho odchodu do důchodu, přesněji zániku funkce soudce. František Púry byl přitom už od roku 1993 jedním ze dvou náhradníků kárné komory. Druhým členem Kárné komory NKÚ je za Nejvyšší soud od roku 2011 JUDr. Zdeněk Krčmář. Náhradníky jsou pak aktuálně JUDr. Jan Bláha (od roku 2009) a JUDr. Blanka Roušalová (od 1. ledna 2019).

§ 44

KÁRNÉ OPATŘENÍ

- (1) Za kárné provinění lze uložit některé z těchto kárných opatření
- napomenutí,
 - snížení platu až o 15 % na dobu nejdéle tří měsíců.
- (2) Za závažné kárné provinění nebo opakované kárné provinění lze uložit některé z těchto kárných opatření
- snížení platu o 15 % na dobu nejdéle šesti měsíců,
 - návrh na odvolání člena Úřadu z funkce,
 - návrh na odvolání prezidenta Úřadu nebo viceprezidenta Úřadu z funkce.

Podle § 43 odst. 2 zákona č. 166/1993 Sb. lze proti rozhodnutí Kárné komory NKÚ podat do patnácti dnů odvolání k Nejvyššímu soudu. Odvolání má odkladný účinek. Rozhoduje o něm zvláštní senát trestního kolegia č. 10 – podle rozvrhu práce Nejvyššího soudu ve složení JUDr. Vladimír Veselý, JUDr. Jiří Pácal a JUDr. Petr Šabata. Složení tohoto senátu je už déle než deset let stejné, naposled rozhodoval v roce 2011, a to ve třech věcech. Stejně tak tomu bylo o rok dříve.

Sám JUDr. Petr Šabata v březnu 2010 navrhl jako předseda zmíněného zvláštního senátu v jedné z konkrétně projednávaných věcí, aby Ústavní soud zrušil část ustanovení § 43 odst. 2 zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, konkrétně ve slovech „k Nejvyššímu soudu“ a také navrhl k posouzení, zda není právní úprava kárného řízení proti prezidentovi NKÚ, viceprezidentovi NKÚ a členům NKÚ v rozporu s ústavním pořádkem České republiky. V případě napadeného ustanovení § 43 odst. 2 zákona č. 166/1993 Sb. navrhovatel argumentoval především tím, že Nejvyšší soud je v rámci kárného řízení vedeného Kárnou komorou NKÚ postaven do role orgánu rozhodujícího v obou stupních tohoto kárného řízení a dále také tím, že dané ustanovení zákona č. 166/1993 Sb. je v rozporu s čl. 82 odst. 3 Ústavy, který konstatuje neslučitelnost funkce soudce s jakoukoli funkcí ve veřejné správě.

Ústavní soud ale plenárním nálezem sp. zn. Pl. ÚS 15/10 ze dne 25. ledna 2011 výše popsaný návrh zamítl, potvrdil daný stav a v rozhodování o odvolání proti rozhodnutí Kárné komory NKÚ tak nedošlo k žádné změně.

Co se týče samotných řízení Kárné komory NKÚ, jejich evidenci a veškerou spisovou dokumentaci vede a uchovává Nejvyšší kontrolní úřad. Na Nejvyšším soudu pak je, aby evidoval svá rozhodnutí ve druhém stupni, tedy rozhodnutí zvláštního senátu trestního kolegia č. 10.

Předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu JUDr. František Púry, Ph.D., přispívá k výkladu zákona č. 166/1993 Sb. nejen tím, že rozhoduje v Kárné komoře NKÚ, ale je mj. také jedním ze spoluautorů zatím jediného komentáře k tomuto zákonu.

Připravil: Petr Tomíček

AEQUITAS

INTERNETOVÝ ČTVRTLETNÍK NEJVYŠŠÍHO SOUDU

Červen 2019 na pokračující stavbě nové administrativní budovy přiléhající k současnému sídlu Nejvyššího soudu. Stavební firma Zlínstav, a. s. dokončila hrubou stavbu, včetně střechy a osadila už také veškerá okna. Pokračují finální montážní práce technologií, rozvodů, obkladů anebo dlažby. Zbývá také ještě dokončit sádkartonové vnitřní příčky, zejména ve vyšších patrech. Předpokládaným termínem pro stěhování části Nejvyššího soudu do nové přístavby zůstává začátek podzimu 2019.

Stavba je už také přístupná z jednotlivých pater hlavní budovy Nejvyššího soudu. Nově prodloužené křídlo v Bayerově ulici totiž nebude mít vlastní vchod. Pro zachování bezpečnosti v budově soudu, ostatně jako v každé soudní budově, je potřeba, aby návštěvy přicházely pokud možno jediným vchodem, který kontroluje justiční stráž.

ČTVRTLETNÍK NEJVYŠŠÍHO SOUDU - 2/2019

Verze: elektronická, formát PDF

Redakce: Mgr. Petr Tomíček – vedoucí redaktor, Mgr. Aleš Pavel, Bc. Monika Němcová

Fotografie: Ing. Jiří Sláma, soukromý archiv JUDr. Heleny Myškové, soukromý archiv JUDr. Radka Doležela, Mgr. Petr Tomíček, archiv tiskového odboru Masarykovy univerzity

Redakční rada:

prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D. – předseda, JUDr. Roman Fiala, JUDr. Jan Eliáš, Ph.D., JUDr. František Púry, Ph.D.

Grafické zpracování: Dominik Martin

Registrace: AEQUITAS ISSN 2570-572